

LXXXIII. De eadem sermo. ij.

Ignū habet spēJob. xij. **R** **D**icit Greg.

Vita cōtemplatiua difficilē valde habet accessum licet eius gustus dulcissimus sennat. Ideo ne quis ex proprie infirmitatis consideratōe vel difficultatis attediatiōe diffidens pro ipa desinet laborare: inductum est verbū ppositū. vt qd ex nobis ē impossibile in virtute sancte crucis viriliter aggrediamur. Quartū enim cornu crucis qd supra caput est consistit in diuinorū cōtemplatiōe que videlicet cōtemplatiō vt ait Greg. valde amabilis est dulcedo. habet tamen quasdam amaritudines āncras que merito pro martyrio cōputant. Unde cum iaz pro cōtemplatiōe apprebēdenda laborat habet amaritudinē. cum hō apprelxnsa gustatur ineffabilem habet dulcedinē. Itē in accessu fruitionis miram affert gratiaz: sed in recessu subtractōis amaram valde miserā. Quāram enīz rapti in cōtemplatiōem habemus leticiā: tantam in eius subtractōe habemus mesticiā. Et hoc est qd dicit Grego. super Job. Celum et infernus simul coarbitur. qui aynam et eandem mentē et subleuatiō cōtemplatiōis illuminat et importunitas temptatiōis obscurat: vt et cōtemplatiō gulflet qd consoletur: et temptatiō mordeat qd erubescat. In vnū ergo celum et infernū coarbitur: cum mens que iaz lucem patrie supne p̄siderat: etiā de carnis bello tenebras occulte temptatiōis portat. lux em̄ de celo oritur. infernus autem tenebris possidet. **S**ciendū autem qd in sublimi cōtemplatiōe licet ipsa sit dulcissima tres penalitates tanq̄ tres cruciatūs coeūt. scilicet in accedendo. in possidendo. in recedendo. in quibus om̄ibz caro multū atterit: licet spiritus intus deliciarabiliter p̄solet. Nam in accedendo p̄templatores habent defastigatiōis laborem in possidendo seu fruēdo temptatiōis pudorem. in recedendo de subtractōe languorē. Primo dico qd cōtemplatiōis gratiam cupientes i accessu eius duris laboribus exercentur. qz rōpentibus ocio tanta gratia nul-

latus exhibetur. Unde Jacob seruines Laban pro Rachel filia eius dicit Gen. xij. Die noctūq̄ estu v̄ebar et gelu. fugiebatq̄ somnus ab oculis meis. Qd exponit Grego. dicens. Iuste Jacob cupiens Rachel potiri amplexibus: asserit se die noctūq̄ desudare. quia qui cōtemplatiōis dulcedinem desiderat: necesse est vt laborioso studio hāc inquirat. Nā vt ait Job. xvij. Non inuenitur in terra suauiter viuentiū. Quod iterum exponēs Grego. dicit. Quisquis huius vite voluptatibus pascit: ab interne sapientie intellectu qd est cōtemplatiō separatur. Unde de huius indefessi laboris studio dicit Bernard. Cum vigilijs et obsecrationibus et multo imbre lachrymarū questus affuerit: subito cum teneri putat elabatur. et rursum lachrymanti et insectanti occurrēs cōprehendi patitur: sed minime retineri. duz subito iterū quasi e manibus auolat et si infiterit: fletibus et p̄cibus deuota anima de nouo reuertitur: sed rursum mox disperebit. Sic patet quātus labor et penalitas requiritur in accedendo. Secundo in fruendo cōtemplatores sancti habent temptatiōis dolorem siue pudorem. Quāto enim sublimis deum et eius bona cōtemplatur: tanto sepe inferius acris temptatiōis aculeis cruciantur. qd ex dyaboli malignitate et ex dei benignitate fieri permittit dyabolus: vt deticiat deus vt proficiat. Nāz de dyaboli nequitia dicit Grego. Callidus hostis quos luce cōtemplatiōis enitescere conspiciat: eorum mentes illicitis desiderijs inflāmare cōtendit. vt plerunq̄ plus se v̄geri temptatiōibus sennant q̄ tunc curi lucis interne radices non habebant. Quod Exo. lucide figuratur cum filijs israhel volentibus egredi de p̄baratiōis dicōe. ipse p̄barao paleas subtraxerat. et tamen eiusdem mensure opera requiebat. qd deus ex sua pietate in nobis fieri permittit: vt omniū virtutum custos humilitas nutriatur. Unde iterum Gregozi. dicit. **S**ciendū qd plerunq̄ qui plus in cōtemplatiōem rapitur: contingit vt ampli⁹ in tēptatiōe fatiget: ne de his ad q̄ rapta ē mens extollat: q̄ten⁹ tēptatiō aggrauet ne p̄replatiō inflet. et vt p̄replatiō eleuet

ne temptatio demergat. Si enim sic p[re]m[io] piano tolleretur ut temptatio penitus deesset in superbia animus caderet. et sic temptatio p[re]meret ut cōtemplatio non leuaret: plene in culpam laberetur. sed in ra dispensatione agitur ut in quodam medio anima libereatur. ut neq[ue] in bonis superbiat: neq[ue] in malis cadat. Si enim post virtutum munera nulla temptatione mens concutitur: a se animus et ex seipso habere gloriatur. Ut ergo et firmitatis dona habeat et infirmitatē suam humiliter cognoscat: et in sublimibus anima cōspicit: et in infimis carnalia sentit. Tercia penalitas cōtemplatōis consistit in gratie subtractione. Nam assueti dulcedine cōtemplatōis mirabiliter cruciatur in eiusdem gratie subtractione. De qua subtractione iterum dicit Grego. Cum mens sanctorum in cōtemplatione ad diuina sursum rapitur: statim hāc importunis caro temptationibus impugnat. porritis aliq[ui]d celestibus obiectis aculeis illicite imaginat: oīs reuertantur. Nam stimulus carnis repente hanc sauciat quā extra carnem sancta cōtemplatio rapiebat. Hinc Bernardus. Anima que semel accepit a d[omi]no intrare ad semetip[s]am et in intimis suis dei p[re]sentia suspirare: nescio an vel ipsam gehennā expiri ad tempus horribilius penali[us] ue ducat. q[uam] post spiritualis studij huius gustatam suauitatem exire denuo ad illecebras et molestias carnis. Et subiungit. Dico enim vobis: nihil est q[uo]d intantum formidet quisquis hoc beneficiū semel accepit. quā ne gratia derelictus necesse habeat egredi denuo ad carnis consolatōes: imo desolationes. Sed ne quis ex his penalibus terretur cōtemplatōis gratiam. in quo nobilissimus status religiosorum consistit: minus desideret. minus curet. **N** Sciendū q[uo]d p[re]dicte tres penalitates tribus dulcissimis deuotōibus permiscetur. ex quibus ita absorbentur ut penitus nō sentiant. De autē deuotōes consistūt in feruentissimi desiderij ardore. in suauissime delectatōis dulcore. a prius gustate gratie relicto odore. ita ut prima deuotio p[ri]me penalitati. secunda secūde. et tertia terte miscetur. **P**rimo dico q[uo]d prima deuotio scilicet ardor feruentissimi

desiderij p[ri]mū p[ri]me penalitati scilicet fatigatōni laboris. ipsum attenuat et penitus exufflat ut nihil penitus sentiat: imo delectabiliter fatigat. sicut cattulus cum feram insequit p[re] desiderio feram apprehendi nec laborem reputat: neq[ue] sentit fatigatōem ut delectabiliter curat vsq[ue] ad mortem. sic p[re] nimio desiderio apprehendēdi deum quē supra nos speculādo spectamus seu gustam[us]: vsq[ue] ad mortē delectabiliter fatigam[ur]. Hinc Bernardus. **S**porter ut ardor desiderij pueniat faciem eius ad omnē animam ad quā deus est venturus. Secunda deuotio est suauissima delectatio dulcoris absorbēt et extinguit totaliter omnē penalitatem temptationis: ut vix eius utilitatis sentiat. De hac deuotōe dicit Bern[ardus]. Consolatio nō est aliud q[uam] suauissima delectatio boni et gustus sapientie licet exigua. quibus interim benignus dominus afflicta refrigerat animā. Tercia deuotio consistit in prius gustate gratie relicto odore. ut licet ex gratie subtractione crucietur. ex relicto tamē odore amplius consoletur. ex quo odore anima illecta p[re] nimio desiderio languere incipit. cōtinuo clamore reuocans gratiam quā amisit. De quo Bern[ardus]. Subducto anime rā dulci sponso interim aliud non dico desiderare. nec cogitare libet clamans affectuoso desiderio: reuertere: reuertere. Et subiungit. Verbo itaq[ue] abeunte vna iterū et cōtinua vox anime cōtinuū eius desiderium tanq[uam] cōtinuū reuertere donec iterum veniat. Licet itaq[ue] anima de dei absentia cruciet: de odoris tamen relicti p[re]sentia in infinitum amplius cōsolatur ut miro modo cōtraria coeant: ut dulcis sit penalitas et penalis delectabilitas. Et hoc est q[uo]d dicit Job. Reuersus mirabiliter me crucias. **R**eponens Grego. dicens. Omnipotēs dominus vnde mentem nostram visitans ad amorem suū sublimiter erigit: inde hanc plachrymas suauis affligit. vnde nequaquā se penaliter: sed mirabiliter affert cruciatū. Quia dum per fletum intras ad summa rapitur: penam suam libens gaudensq[ue] miratur. ut dulciter cruciet et penaliter soluet. Et sic p[er] quōd p[re]m[io] quedam sit cruciatio: que tamē quodā mirabili modo in infinitū

amplius cōsolet q̄ penaliter cruciet. Post
 banc beatā & glorioſam cum dño crucifixio
 nem: cum ip̄o etiā cōmorimur. vt sic post
 crucis multatōem & crucifixiōem christi mo
 tiebatur. sic & nos post predictas crucifixio
 nes cum dño moriamur. quia vt ait aplus.
 Si cōmorimur: et cōregnabimus. Nunq̄
 enim vita nostra ad plenā perfectiōem sur
 git nisi cum dñio moriamur. quia nec gra
 num plenum fructuz afferre poterit: nisi ia
 ctum in semetmoriatur. Verū cum fin phi
 losophū. mors nihil aliud sit nisi delectabiliū
 ab inuicē separatio. **¶** Sciendum q̄
 qui deo & cum deo mori desiderat oportet eni
 a tribus delectabilibus funditus separari.
 scilicet ab omnibus mundi p̄cupiscentijs. ab
 omnibus carnis desiderijs. & ab omnibz cor
 dis vitijs. ita vt ista tria in nobis ita effica
 ceter sint extincta: vt ita parum sicut in mor
 tuo homie sentiatur. vt nihil ex omnibz que
 mundi. carnis. cordis sunt nō solū non libe
 ar: sed penitus non ritillet ad luxuriā cōmo
 uere. Nam q̄ diu ite affectōes in nobis sen
 tiuntur & si potenter per resistētiā vincun
 tur: adhuc tamē mortua non dicuntur: s̄ iā
 mortificatur. Cum dō iam amplius nō sen
 tiuntur: tunc primū ad plenū mortua dicū
 tur. Et hoc est q̄ ait Augū. Hoc est totum
 opus nostrū & tota vita nostra: affectōes pec
 catōz mūdi. et carnis castigare. refrenare.
 mortificare. Et subiungit. Quādo ergo ali
 quid delectabat & nō ei consentiebat: morti
 ficabatur. cur autē iam non delectat mortu
 um est & feliciter mortificatū. De hac glori
 oſa morte dicit ps̄. Preciosa in cōspectu do
 mini mors sanctorū eius. Quia nunq̄ mor
 ti xpi recōpensamus: nisi taliter moriamur.
 vt sicut ip̄e pro nobis mortuus est: sic & nos
 p̄pter ip̄m similiter moriamur. Ipsa est enī
 illa mors de qua dicit in Ap̄c. Beati mor
 tui qui in dño moriuntur. Deinde post p̄e
 dicta omnia christus in cruce mortuus lan
 tea in corde vulnerat. de quo nobilissim⁹: in
 timissimus: & delicatissimus sanguis largi
 ter emanauit. in quo iterū expedit vt domi
 num imitemur: vt sicut cōcrucifixi & p̄mor
 tui sumus cum christo similiter cōvulnere
 mur. Postq̄ igitur malis omnibus mortui

sum⁹: vulneramur in corde nostro magno
 vulnere maxime charitatis. Maxima autē
 charitatez dixi. quia nō est illa charitas ge
 neralis vel etiam popularis: sed est quedā
 charitas singularis que paucorū est: imo so
 lūmodo perfectissimorū. Pro qua si decreue
 rimus laborare videamus primo qd in trāſ
 fixatione cordis Iesu factum sit. vt fm hoc no
 lū cordis trāſfixionē valeamus licet tenu
 iter instaurare. **¶** Sciendum ergo q̄
 in vulneratiōe cordis Iesu tria cognoscim⁹
 accidisse. scilicet cordis apertōem. sanguinis
 effluxionem. aque emanatiōem. que tria eti
 am in nobis accidunt. si tamē ad hoc vita no
 stra p̄fecerit vt in corde per fortissimā illam
 charitatē sp̄ualiter vulneremur. qd vulnus
 accepisse se gloriā sponsa in Cantic. v. cum
 dicit. Vulnerata charitate ego sum. De q̄
 Grego. Mala est salus cordis qd dolorem
 hui⁹ vulneris nescit. cum autē sentire huius
 vulneris amorem cepit: fit anima salubri
 or ex vulnere que prius egrotabat ex salute.
 Hinc Bern. Hoc vulnus absq̄ ira infligit
 & absq̄ dolore sentiet. q̄ sagitta resiliēs i au
 torem etiam ip̄m deū vulnerat: ip̄o dicente
 in Can. Vulnerasti cor meū foroz mea sp̄
 sa. Hoc q̄ vulnus cur accipim⁹ p̄ duo p̄bat
 in nobis cordis apertōem. Primo p̄ deuotiōis
 n̄e q̄ de corde exit q̄si primū euaporatiōem.
 Secūdo p̄ ueritū umbre & bonorū dñi q̄si
 primū infusiōem. Primo dico qd hoc vuln⁹
 cordi n̄o infusū p̄bat cordis apertōem in eo qd
 q̄si primū tanq̄ flāma de ore fornacis. p̄sili
 ens n̄a deuotiō iursum ad deū euaporat vt
 ex eo frequētius ueloxēs & ineffabilis ardor
 ebulliat. De q̄ umbre in nos defluente dicit
 Bern. Si sensero mihi ap̄ite sensum vt in
 telligā scripturā aut p̄monē sapie q̄si ebulli
 re ex intus: aut infuso lumine desup reuela
 ri misteria. aut certe expādi mihi q̄si q̄ddā
 largissimū celi gremiū et vberiores desup
 influere meditationū imbres: nō abigo sp̄
 suz adesse. Verbi siquidē lx copie sunt et de
 plenitudine ei⁹ ista accipim⁹ q̄ nullis uerbis
 aia poterit explicare: s̄ q̄uidā exalatiōibus &
 euaporatiōibus eructat. De q̄ dicit Bern. Fla
 grans amor p̄stūm diuin⁹ cum se intra se co
 hibere non poterit. non attendit quo ordi ne

qua lege verborum ebulliat. interdum nec vllas voces requirit. solis contentus suspirijs q̄ incessanter de profundissimis affectibus vltro ascendit. que videlicet suspiria ipsa deuotio sic interterre interdum nitit: volens effundere se per verba sed non p̄ualens. loquitur quidē aliquid ex affectu nō ex intellectu. nō p̄siderat quid qualiter eloquat. sed quicquid in buccas venerit vrgere amore nō enūciat sed eructuat. Secūdo probat cordis aptio p̄ vberimoz̄ imbatiū bonozū dñi quali continuam infusione. Cum enī cor deuotozū ad bona dñi suscipienda patuluz est ⁊ apertuz. nec est in eo aliquid qd̄ dei gratias prohibeat vel retardet. tūc pius ⁊ benignus dominus: largus ⁊ misericors nō cessat infundere imbres gratiarū. nunc imittens sapiētiā diuinorū. nunc noticiā secretorū. aliquid quādo gustum ⁊ experiētiā eternozū. aliquid quādo dō reuelatōes misteriorū. aliquādo securum facit ⁊ certificat de eternaliū bonorum fructiōe. ⁊ adhuc infinitis modis quibus consolaf̄ deus electos suos pariter ⁊ dilectos. Et sic pbauim⁹ per deuotiōis nostre surium ad deū exaltationē. ⁊ gratiarū domini defluentū in nos infusione. cordis euidētissimā apertionē. Si enim cor esset strictum ⁊ clausum: nec nostra suruz potest de uono ascendere: nec dei bona descendere in nos possent. q̄ vicissitudo nostre deuotiōis ascendētis ⁊ dei gratie descendētis pulchre in scala Jacob p̄figurata legitur. in qua ascendentes ⁊ descendentes angeli p̄hibent.

Secundo in trāsfixione cordis Iesu legimus sanguinē effluxisse. sanguinē inq̄ nobilissimū. delicatissimū. et inamissimū. q̄ in terrā vberime defluebat. q̄ in corde Iesu p̄pter nimiaz̄ charitatem qua dilexit nos sepe efferebat sicut olla. per quē sanguinē nobilissimuz et delicatissimū quedam nobilissime designatur virtutes: que ex corde deuotozū cum taliter vt dictū est trāsfixi fuerint: effluunt. Et sic ille sanguis ch̄isti ex intimo: sic ille virtutes ex intima vi humane virtutis: ⁊ quasi medulle aliarū virtutū in nostros primos derivatur. quas Grego. enumerat ita: dicens. In mūdo viuere sine mūdo. aliena non appetere. propria non tenere. laudē

despicere. opprobria amare. gloriā fugere. despectum desiderare. aduantes despicere. despicientes honorare. mala nocentū ex corde dimittere. ⁊ erga eos dilectiōis gratiam in corde immobilem retinere: he difficiliores inter virtutes ceteras reputantur. Tertio in trāsfixione cordis Iesu aquam euz sanguine legimus emanasse. Et quia vita humana ex corrupta natura trālire non poterit sine qualicūq̄ puluere peccatorū: iuxta illud Eccle. Non est homo iustus in terra qui faciat bonuz et non peccet. Ideo idem puluis peccatorum per aquā designatur in singulis deuotiōibus cum sanguine virtutū effluit: vt tandem plene ⁊ perfecte exinaniti infundamur pleni deo. vt sic ex omni nostro deo adheream⁹: ⁊ toti sumus pleni deo. Et hoc est qd̄ dicit Auguf. Cuz iulhero tibi ex omni me nusq̄ erit mihi labor ⁊ dolor. ⁊ viua erit vita mea tota plena te. Sed dicunt pusillanimes. Quid nobis ⁊ vobis istis: quis ad ista potest attingere? Dico q̄ saltem ex hoc cognoscim⁹ qd̄ vere viles et miseri sumus. Si enī deus iubet nos dicere qd̄ inutiles sumus et cum fecerimus omnia: quāto magis veraciter dicere possumus qd̄ nihil sumus. quia nihil facim⁹. Hinc Bernard. Propterea deus mandata sua voluit custodiri nimis: vt videntes imperfectionem nostram: ⁊ nō posse nos facere qd̄ debemus: saltem ex hoc humiliaremur. ⁊ sic humiliati ad misericordiam cōfugiam⁹. ⁊ iustificabit nos gratis Iesus ch̄istus.

LXXXV De sancto Matheo.

Sequere me. mathei. ix. **R**edit Gregori⁹ per hęc verba dominus omnes ad eternitatez vocat: qui duobus modis veniunt. scilicet mala delendo: ⁊ bona faciendo. Ex quozum verborū virtute beatus matheus misericorditer inspiratus: statim relictis omnibus dominū est secutus. qui cum dominuz p̄fectissime sequeretur: non solum pecrā auaricie. q̄ ibiabat sūt ei indulgē: s̄ ad sublimissimū statū ecclie. s̄ ad apicez aplice ⁊ euāgelice dignitatis ē mirifice sublimat⁹